Sayı: 45
Konu: FIKIH KÖŞESİ YAZILARI (Kurban)

1. Kurban kesimi ne zaman başlar ve ne zaman sona erer?

Kurban bayramında, Allah'a yaklaşmak niyetiyle hür, mukîm, müslüman ve zengin olan kimselerin kesmesi vacip olan kurbanın kesim zamanı, kurban bayramının birinci, ikinci ve üçüncü gününün güneş batımından az önceki zamana kadar olan vakittir. Kurbanın gündüz kesilmesi daha güzeldir. Gece de kesilebilir. Ancak tenzihen mekruhtur. Bu da bir yanlışlık yapılabileceği endişe sebebiyledir. Bu durum Hanefi, Maliki ve Hanbeli mezheplerine göre böyledir. Şafiiler ise, teşrik tekbirlerinin getirildiği 4. bayram gününde de kesilebileceğini ifade ederler.

2. Kurbanlıkta aranan şartlar nelerdir?

Kurban, koyun, keçi, deve ve sığır türü hayvanlardan kesilir. Mandalar da sığır türünden sayılır. Koyun türünün erkeğini; keçi türünün dişisini kurban etmek daha faziletlidir. Deve ve sığır cinsinin ise dişisinin kurban edilmesi evladır. Yaban sığırı, geyik gibi yabani hayvanlarla, tavuk, horoz, hindi ve kaz gibi evcil kümes hayvanlarından kurban kesmek caiz olmaz.

Koyun ve keçinin bir yaşını doldurmuş olmaları, sığır cinsinin üç yaşından gün almış olması, devenin ise beş yaşını tamamlamış olması gerekir. Yedi sekiz aylık olmasına rağmen bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olan kuzu da kurban edilebilir.
Bir koyun ve keçi sadece bir kişi için kurban edilir, sığır ve deve cinsi ise, yedi kişiye kadar kurban edilebilir.

Kurbanlık hayvanın, kör, topal, hasta ve ileri derecede zayıf olmaması gerekir. Hayvanın daha da semiz hale gelmesi için, bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, kuyruğunun kesik olması kurbana engel değildir.

3. Kurban etinin dağıtımı nasıl yapılmalıdır?

Adak kurbanı hariç diğer kurbanlardan, sahibi zengin olsun veya olmasın kendisi yiyebileceği gibi fakir olmayan kimselere de yedirebilir ve dağıtabilir.

Kurban etinin üç kısma ayrılması müstehaptır. Kurbanın sahibi, kurbanın üçte birini kendisi yer, üçte birini zengin bile olsa dostlarına ikram eder, üçte birini de yoksullara tasadduk eder. Ayetlerde buna şu şekilde işaret buyurulmuştur: Delil, Cenâb-ı Hakk'ın şu buyruğudur: ***"Onlardan yiyin ve eli dar olana ve yoksula yedirin."***[1] ***"Etinden yiyin ondan dilenen, dilenmeyen yoksullara yedirin."***[2] Hz. Peygamber (s.a.s)'in uygulamasının da böyle olduğu rivayet edilmiş ve şöyle buyurulmuştur: ***"O, üçte birini aile halkına yedirir, üçte birini yoksul olan komşularına yedirir, geri kalan üçte birini de tasadduk ederdi."***[3]

Kurban sahibinin nafakasını temin etmekle yükümlü olduğu kimseler çok olursa, bu takdirde kurbanın etini onların yemeleri için alıkoyması da caizdir.

4. Alınan kurbanlığın ölmesi veya hastalanması durumunda ne yapmak gerekir?

Zengin kimsenin aldığı kurban, henüz kesilmeden ölse yerine başkasını alması gerekir. Fakat fakir kimsenin aldığı kurban ölecek olsa başkasını alması gerekmez.

5. Kurbanlarını bizzat kesemeyen Müslümanlar, bunun yerine kurban tutarınca parayı sadaka olarak verse kurban ibadetini yerine getirmiş olur mu?

---

[1] Hac, 22:28
[2] Hac, 22:36
[3] Ebu Musa el-Isbahani, El-Vezaif, Kurban Bahsi

Kurbanlarını bizzat kesemeyen müslümanlar vekalet yolu ile kurbanlarını kestirme imkanı vardır. Böyle bile yapmayarak kurban kesme yerine kurban bedelini sadaka olarak vermeleri kurban kesme anlamına gelmez. Gerek âyetlerde gerekse hadis-i şeriflerde kurbanın kesilmesi şeklinde ifadelere yer verilmektedir. Örneğin *"Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."*[4] *"Kurbanlık develeri de size Allah'ın şeâirinden kıldık"*[5] *"Biz de ona büyük bir kurbanlığı fidye vererek kurtardık."*[6] âyetlerinde ve *"Âdemoğlu kurban bayramı gününde kan akıtmaktan daha sevimli bir iş ile Allah'a yaklaşabilmiş değildir. Kanını akıttığı hayvan kıyamet günü boynuzları, çatal tırnakları ve kılları ile gelecektir. Akan kan yere düşmeden önce, Yüce Allah katında, yüksek bir makama ulaşır. Bu bakımdan kurbanlarınızı gönül hoşluğu ile kesiniz."*[7] *"Rasûlullah (s.a.s) beyazı siyahından çok, boynuzlu iki koç kurban etti."*[8] gibi hadis-i şeriflerde hep kurban kesilmesinden bahsedilmektedir. Hem kurbanın meşrû kılınmasındaki hikmet, sayısız nimetlere karşı Allah'a şükretmek ve günahların bağışlanmasını dilemektir. Kurban kesilmekle hem kesen aile, hem de yoksullar temel gıda maddelerinden olan et konusunda bir genişliğe kavuşmuş olurlar. Bu sebepledir ki, fıtır sadakasında sadaka olarak verilecek maddelerin kıymetleri verilebilirken, kurbanda kurban kıymetinin yoksullara dağıtılması yeterli olmaz.

6. ***Çoçuğunun gönderdiği parayla veli kurban tasarrufunda bulunabilir mi ? Veya kurban için gönderilen miktar yetersiz kaldığında baba/anne üzerine ekleme yapabilir mi?***

Ana ve babalara evlatlarının kurban veya bir başka hususta yardım göndermeleri elbette caiz ve belki gerekli olan bir husustur. Ana ve babalar da evlatlarına aynı anlamda yardım edebilirler. Kurban konusunda da karşılıklı olarak yardımlaşılabilir. Bunda bir sakınca söz konusu değildir.

7. Varlıklı bir erkek kendine ait malı olmayan eşi için de kurban kesmekle yükümlü müdür?

Kurban, hür, mukim ve zengin müslümanlar üzerine yönelik bir dini görevdir. Dolayısı ile, zengin olan kocaya kurban kesmek Hanefilere göre vacip iken, kurban kesecek kadar mali imkana sahip olmayan eşine vacip olmaz. Zaten Şafiilerde bir evden bir kişinin kurban kesmesi bütün aile efradı için de yeterlidir. Ancak diğer mezheplerde aile içinde gücü yeten herkesin kurban kesmesinin Hanefilerde vacip, diğer mezheplerde sünnet olduğu kanaati hakimdir.

8. Kurban vekaleti hangi yol ve yöntemlerle verilir?

Vekaletle kurban kestirilmesi caizdir. Verilecek vekaletin şekli hakkında illa şu şekilde olacaktır diye bir şey ifade etmek mümkün değildir. Vekalet, sözlü olsun, yazılı olsun her ne şekilde mümkün ise o şekliyle verilebilir. Bu günkü ulaşım imkanlarının hepsi ile vekalet verilmesi mümkündür.

9. Kredi kartı ve taksitle kurban ödemesi yapılabilir mi?

Bir alış-veriş yapılırken alım ve satım hükümleri çerçevesinde akdin tamamlanması gerekir. Alınacak malın özellikleri, verilecek meblağın cinsi, miktarı ve teslim tarihi gibi konular açıklığa kavuşturulduktan ve karşılıklı rızalar temin edildikten sonra alış veriş tamamlanmış demektir. Yapılan akit sahih olmuştur. Ödeme kredi kartı ile olmuş, taksitle

[4] Kevser, 108:2
[5] Hac, 22:36
[6] Saffat, 37:107
[7] Tirmizi, Edahi, 1; İbn Mace, Edahi, 3
[8] Buhari, Edahi, 9; Müslim, Edahi, 17

olmuş fark etmez. Önemli olan ödenecek miktar ve zamanının tayin edilmesi ve bunun hem satıcı hem de alıcı tarafından bilinerek rıza gösterilmesidir.

10. Gayri meşru yollardan kazanılan parayla kurban kesilir mi?

Dinimiz, kendisine inanan insanların iyi, temiz, helal ve şüphe ile karışık işlerle uğraşmamalarını ve evlerinin geçimini helâl ve meşru yollardan kazanmalarını emreder. Gayr-i meşru kazanç yollarını yasaklar. Gayr-i meşru yollardan elde edilen kazancın şayet sahibi belli ise, onu sahibine iade eder. Durum böyle değilse, bu mal karşılığında sevap beklenmeksizin yoksullara veya hayır kurumlarına verilmek suretiyle elden çıkarılması gerekir. Ancak böyle gayr-i meşru yolla kazanılmış bir para var da onunla alınan bir hayvan kurban edilecek olursa, bu doğru ve caiz olmaz. Çünkü ibadetler helal para ile yapılmalıdır. Kurban kesmek, Allah'a yaklaşmak demektir. Haram yol ve haram para ile asla Allah'a yaklaşılamaz.

11. Hacca giden kişi hacla ilgili kurbanını kendi ülkesinde kestirebilir mi?

Hacca giden ve Kıran veya Temettu haccı yapan kimselerin kesmiş oldukları kurbanlara "Hedy" kurbanı denir. Hedy kurbanlarının kesilme yeri Harem bölgesidir. Dolayısı ile bu kurbanların haram dışında bir yerde, örneğin kendi ülkesinde veya bir başka ülkede kesilmesi caiz olmaz. Ayrıca Hac'dan engellenme demek olan "İhsar" kurbanı da yine ancak Harem'de kesilirse geçerli olur.